

Wstęp do architektury (część II)

Dorota Jarocka

SKPTG - Koło nr 23
przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK
w Warszawie

*„Architekt musi być prorokiem... prorokiem
w prawdziwym znaczeniu tego słowa...
jeżeli nie widzi co najmniej 10 lat do przodu,
nie nazywaj go architektem”*

Frank Lloyd Wright

Style w architekturze c.d.

Epoki architektoniczne

- *Architektura starożytna*
- Romanizm
- Gotyk
- Renesans i manieryzm
- Barok
- Klasycyzm
- Historyzm i secesja
- Modernizm i postmodernizm

Barok

- z por. *barocco* – perła o nieregularnym kształcie lub z fr. *baroque* – bogactwo ozdób
- w Polsce - XVI/XVII w. (okres panowania pierwszych królów elekcyjnych i kontrreformacji)
- monumentalizm
- dynamika, napięcie
- rzeźbiarskie traktowanie budowli
- przepych, bogactwo ozdób i złocień

Barok

- alegoryczność
- kontrastowość
- układ ściennie-filarowy (arch. sakralna)
- układ *entre cour et jardin* (arch. świecka)
- stosowanie efektów światłocieniowych i malarstwa iluzjonistycznego
- celem miało być zaskoczenie, oszołomienie i olśnienie odbiorcy

Kościół św. Piotra i Pawła w Krakowie

Kościół św. Teresy w Wilnie

Warszawa - Kościół Wizytek

Poznańska fara, kościół św. Kazimierza w Warszawie

Kościół w Świętej Lipce

Zamek Królewski w Warszawie

Pałac Czapskich w Warszawie

Pałac Krasińskich w Warszawie

Pałac w Wilanowie

Rokoko

- nazwa pochodzi od słowa *rocaille* - ornament asymetryczny, plastyczny, zbudowany z form przypominających muszlę, koguci grzebienie lub płomienie
- uważane czasem za końcową fazę baroku
- odznaczało się lekkością i dekoracyjnością form, swobodną kompozycją, asymetrią i płynnością linii oraz motywami egzotycznymi (np. chińskimi)
- styl rokokowy najsilniej rozwinął się we Francji i związany był głównie z życiem dworskim

Parafia p.w. św. Marii Magdaleny w Dukli

wnętrze kościoła

kaplica Amalii Mniszchowej

Klasycyzm

- bezpośrednie zapożyczenia z architektury klasycznej
- stosowanie symetrii
- dążenie do uzyskania efektu harmonii, zrównoważonej kompozycji
- stosowanie kolumnad i portyków kolumnowych ze zwieńczeniem w kształcie tympanonu
- oszczędność zdobień - jeżeli się pojawiają, są to uskrzydłone postacie lwów z ludzkimi głowami, orły, wieńce, wazony, girlandy z róż, kokardy, hełmy, tarcze, skrzyżowane sztandary nawiązujące do tradycji cesarstwa rzymskiego
- plan rotundy (arch. sakralna)
- akcentowanie środkowej osi budynku (arch. świecka)

Teatr Wielki w Warszawie

Pałac na Wodzie - Łazienki Królewskie

Kościół św. Anny w Warszawie

Belweder - Warszawa

Kościół
św. Aleksandra
w Warszawie

Historyzm i eklektyzm

- XIX w.
- zapożyczenia i nawiązania do minionych epok stylowych
- preferencje poszczególnych stylów ze względu na przeznaczenie budynku
- łączenie w jednej budowli w sposób swobodny, często niezgodnych ze sobą, elementów wybranych z różnych stylów architektonicznych

Historyzm i eklektyzm

- naśladownictwo staje się powszechną regułą
- wartość budynku mierzy się bogactwem i przepychem dekoracji
- w okresie eklektyzmu masowo produkowane były zdobienia z gipsu i zaprawy (odlewy) oraz z blach, zastępując nimi elementy dawniej odkuwane w kamieniu

Historyzm i eklektyzm

Eklektyzm - historyzm przyporządkowuje "neo-style" do obiektów w zależności od ich przeznaczenia:

- ratusze - przeważnie neogotyckie, rzadziej style późniejsze,
- obiekty szkolnictwa akademickiego - neogotyckie (nawiązanie do tradycji i wzorów budownictwa pierwszych uniwersytetów),
- obiekty szkolnictwa niższego i średniego - neogotyckie i neorenesans
- teatry, opery, filharmonie - neobarok,
- gmachy sądów, banków czy muzeów - neoklasycyzm,
- rezydencje miejskie, pałace, kamienice - neorenesans, neobarok, secesja.

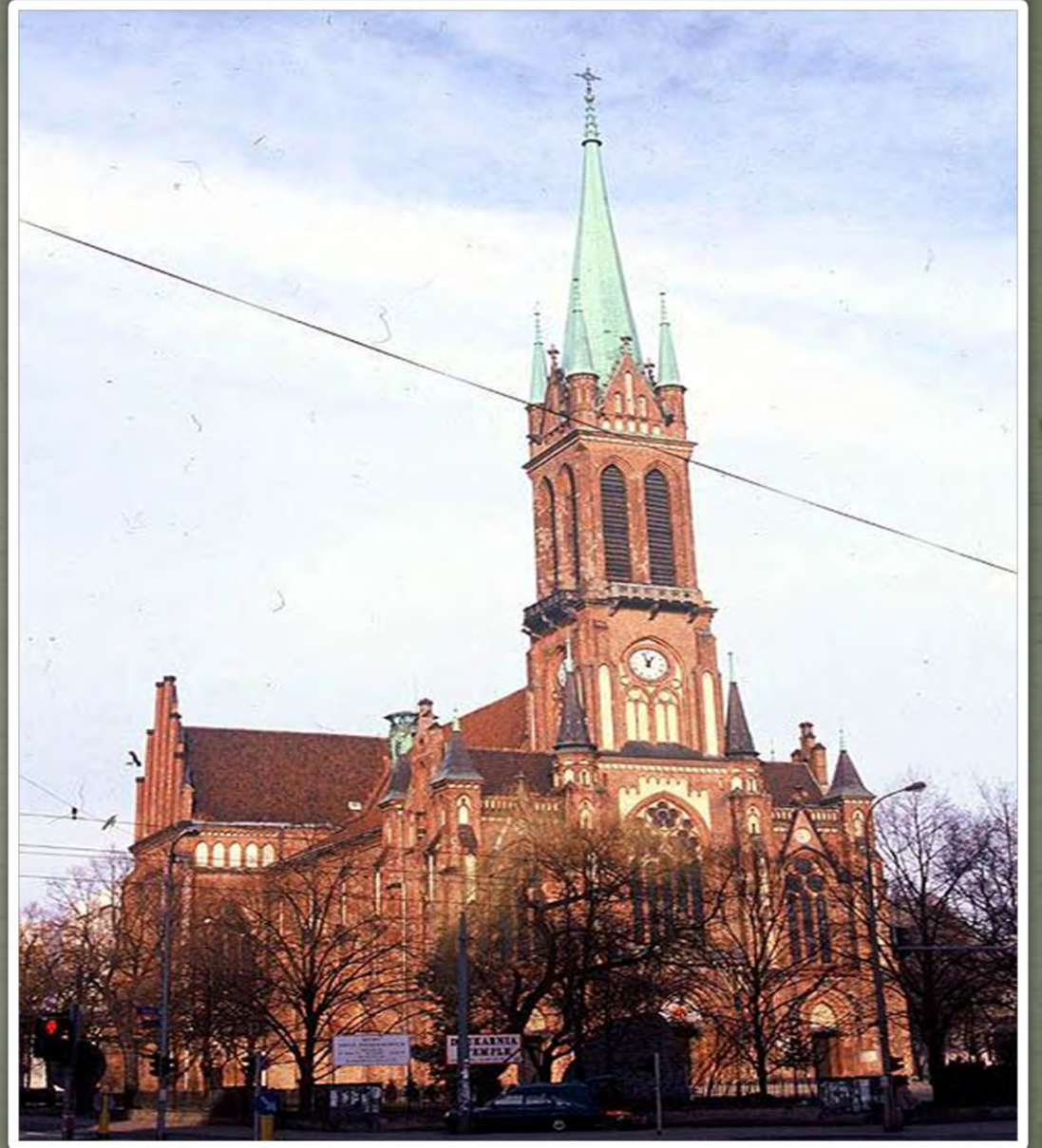
Neoromanizm

Warszawa - kościół
św. Augustyna
(bud. 1891-1896)

Neogotyck

Warszawa - kościół parafialny
p.w. św. Wojciecha
(bud. 1898-1903)

Neorenesans

Towarzystwo
Kredytowe Ziemskie
(bud. 1856-1858)

Neobarok

Siedziba Naczelnej
Organizacji Technicznej
w Warszawie
(bud. 1903-1905)

Eklektyzm

Hotel Bristol
w Warszawie
(bud. 1899-1901)

Eklektyzm

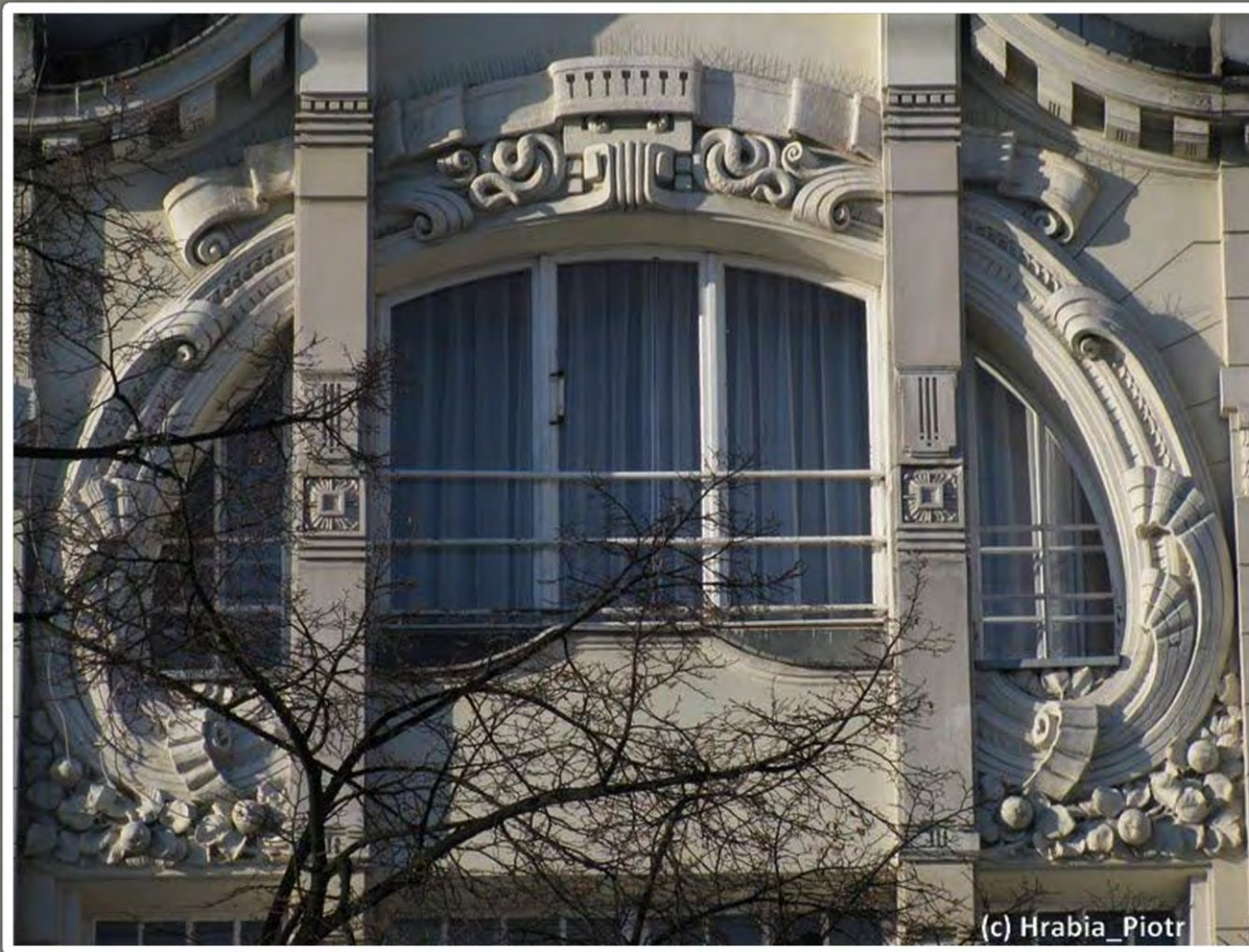
Teatr Słowackiego
w Krakowie

Secesja

- XIX/XX w.
- we Francji styl ten nazywany jest *Art Nouveau*, w Niemczech - *Jugendstil*
- charakterystyczne łuki (cosinus hiperboliczny)
- stylizowana, zgeometryzowana ornamentyka roślinno-zwierzęca
- asymetria
- falistość linii
- integralne traktowanie architektury z architekturą wewnątrz

Dom Bankowy Landaua w Łodzi (bud. 1904-1906)

(c) Hrabia_Piotr

Kamienica Pod Żabami w Bielsku-Białej

Dom Handlowy „Feniks” we Wrocławiu

Modernizm

GŁÓWNE HASŁA:

- „Forma wynika z funkcji”
- „Mniej znaczy więcej”
- „Ornament to zbrodnia”

Modernizm

- w Polsce rozwijał się w dwóch fazach rozdzielonych II wojną światową i wymuszonym okresem socrealizmu w architekturze
- zakładał całkowite odejście nie tylko od stylów historycznych, ale również od wszelkiej stylizacji
- architektura modernistyczna opierała się w założeniu na nowej metodzie twórczej, wywodzącej formę, funkcję i konstrukcję budynku niemal wyłącznie z istniejących uwarunkowań materialnych

Wczesny modernizm -
Budynek Polskiej Akcyjnej
Spółki Telefonicznej -PAST
(bud. 1907-1910)

Wczesny modernizm - kościół parafii p.w. św. Jakuba (bud. 1910-1939)

Funkcjonalizm - kamienica Jana Wedla (bud. 1935-1938)

Styl okrętowy - Tor Wyścigów Konnych –Trybuna I (bud. 1938-1939)

Styl międzynarodowy - d. Centralny Instytut Wychowania Fizycznego (bud. 1928-1929)

Późny modernizm - stacja Warszawa Ochota (bud. 1954-1962)

Półmodernizm - Ministerstwo Komunikacji (bud. 1929-1931)

Inne nurty modernizmu

- konstrukttywizm
- ekspresjonizm
- architektura organiczna
- brutalizm
- strukturalizm
- architektura metabolistyczna

Socrealizm

- architektura realizowana w latach 1949-1956 w ramach obowiązującej wówczas doktryny realizmu socjalistycznego, definiowana w tym czasie jako *„socjalistyczna w treści i narodowa w formie”*
- monumentalizm
- wykorzystanie form klasycznych i renesansowych
- podporządkowanie założeniom ideologicznym i wymogom propagandowym

Marszałkowska Dzielnica Mieszkaniowa (bud. 1950-1953)

Wojewódzka Rada Związków Zawodowych w Katowicach (obecnie: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego)

Postmodernizm

- w Polsce przełom lat 80. i 90.
- odrzucenie ideologii i awangardowych ambicji
- stylistyczny pluralizm, „neoeklektyzm”
- rozdzielenie formy i funkcji
- powrót ornamentu

Metropolitan (bud. 1997-2003)

Kościół Wniebowstąpienia Pańskiego na Ursynowie (bud. 1982-1989)

Siedziba BRE Banku w Bydgoszczy

Nurty postmodernizmu

- high-tech
- dekonstruktywizm
- postmodernizm historyzujący
- neomodernizm

Przykłady modernizmu i postmodernizmu na świecie

Ekspresjonizm - Wieża Einsteina, Berlin, Erich Mendelsohn, 1921

Konstrukttywizm - Dom Kultury im. Zujewa, Moskwa, Ilia Gołosow, 1928

Styl Międzynarodowy - Białe Miasto, Tel-Aviv, Erich Mendelsohn, Carl Rubin i in., 1929-51

Architektura organiczna – „dom nad wodospadem” Frank Lloyd Wright, 1934

Brutalizm - Jednostka Mieszkaniowa, Marsylia, Le Corbusier

Brutalizm – Ratusz w Bostonie, Gerhardt Kallmann, N. Michael McKinnell, 1963

Futuryzm - klinika „Pyramide”, Zurich, Justus Dahinden, 1970

Dekonstrukttywizm - Imperial War Museum North, Manchester, Daniel Libeskind, 2002

Dekonstrukttywizm - Tańczący Dom, Praga, Frank Gehry, 1996

Nowoczesna arch. Sakralna - Katedra Chrystusa Króla,
Liverpool, Frederick Gibberd, 1967

Nowoczesna arch. sakralna - katedra NMP, Brazylia,
Oscar Niemeyer, 1970

Dziękuję za uwagę 😊

SKPTG - Koło nr 23
przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK
w Warszawie